VIIKONVAIHDE

PASSIPAIKALLA

Mikä kriisi muka?

Viime viikonvaihteessa kyseltiin epätietoisina Kahta asiaa. Käväisikö Suomessa hallituskriisi? Ja kumpi puoli oli rahoitusmarkkinaverokiistassa oikeassa?

Hallituskriisistä puhuminen ei ole kovin uskottavaa. Siinä määrin uneliaasti hallituspuolueiden edustajat esimerkiksi eduskunnassa ovat esiintyneet. Ministerit keskittyivät omiin tontteihinsa niin intensiivisesti, että ministerinsalkun menetys ei liene juolahtanut mieleenkään.

Kalevi Sorsan (sd.) ylipitkällä pääministerikaudella vuosikymmeniä sitten hallituskriisit seurasivat toisiaan jatkuvana helminauhana. Kaikki valmisteltiin mediassa huolellisesti ja erityisesti oman puolueen ministereitä kampitettiin.

Nyt vain uusi elinkeinoministeri **Jan Vapaavuori** (kok.) ilmoitti, että kompromissien aika on ohi. Sitten hallitus malliksi, pitkän vetkuttelun jälkeen äänesti asiassa, jossa kompromissi ei olisi ollut edes mahdollinen. Jakolinja meni istuntosalin keskiviivaa pitkin.

Ruotsi vartioinnissa

B-kohtaan vastaamme:"Emme tiedä." Molemmilla rahoitusmarkkinaverokannoilla oli hyvät perustelut.

Vasemmiston mielestä Suomen olisi hyvä olla neuvotteluissa alusta pitäen, jos Euroopan laajuinen rahoitusmarkkinavero joka tapauksessa tulee. Työeläkerahastojemme asema on silloin ratkaisevan tärkeä.

Oikeisto katsoo, että veron tulisi olla vähintään koko EU:ta, mieluummin vielä laajemmin kattava. Alkuperäinen tiukka attac-liike häpeää Suomen luisumista Luxemburgin kaltaisten veroparatiisien joukkoon tässä asiassa. Todellisuudessa hallituksen enemmistö tuijotti pääkilpailijamaatamme Ruotsia, joka torjui veron suoralta kädeltä.

Pääministeri **Göran Persson** (sd.) ajoi aikoinaan lujasti Ruotsia euromaihin ensimmäisten joukossa. Hän sai kansanäänestyksessä kynsilleen. Sen jälkeen Ruotsia ovatkin hallinneet porvarit. Suomessa ei kansalta kysytty.

Suomessa arveltiin euroon liittymisen aiheuttavan "epäsymmetrisiä shokkeja". Niiden torjumiseksi kerättiin pieniä puskurirahastoja samassa hengessä kuin alikersantti Hietanen heitti sammalta muka telamiinan naamioksi. Shokit tulivat sitten eri suunnasta ja aivan arvaamattomina.

Ainakin yhdestä epäsymmetrisestä shokista, europarlamentaarikko **Satu Hassin** (vihr.) Itämeren yksipuolisesta rikkidirektiivistä hallituksen enemmistö otti opiksi.

Opposition eri suunnat

Yleensä vaalien jälkeen gallupit tottuvat silmänräpäyksessä uuteen tilanteeseen. Kunnallisvaalien jälkeen tutkimus osoitti puolueiden järjestykseksi kokoomus, SDP, keskusta ja perussuomalaiset. Erot olivat pienet mutta selvät.

Menestynyt puolue jatkaa usein vaalien jälkeen nousuaan. Perussuomalaiset oli eduskuntavaalien jälkeen gallupeissa tovin suurin puolue.

Nyt perussuomalaiset tähtää täysillä kesän 2014 EU-vaaleihin. Puheenjohtaja **Timo Soini** harkitsee "erittäin vakavasti" lähtevänsä keulakuvaksi. Jos puolue aikoo toteuttaa uhonsa ja olla vaaleissa Suomen suurin, Soinin on pakko lähteä ehdolle.

Pienempi oppositiopuolue keskusta on pitkästä aikaa nosteessa. Kunnallisvaalien menestys vaiensi sisäiset kapulanheittelijät hetkeksi.

Puheenjohtaja **Juha Sipilän** aikuisen miehen käytös ilmeisesti puree vaalitenteissä ikuisten teinipoliitikkojen vastapainona. **Kimmo Tiilikainen** pitää eduskuntaryhmän kasassa. Veteraani **Mauri Pekkarinen** on niellyt oppositiohenkensä ja porhaltaa täysin keuhkoin Sipilän puolueen talous- ja EU-politiikan keskushyökkääjänä.

Huomiota herättää, miten nopeasti RKP:n uusi puheenjohtaja **Carl Haglund** korjasi edeltäjänsä, puolustusministeri **Stefan Wallinin** aiheuttamat lommot.

Tukahtuuko veronkierto?

Budjetti näyttää valmistuvan aikataulussa. Koko joulunalusviikko kuluu sen parissa rattoisasti.

Tällä viikolla **Kimmo Sasin** (kok.) valtiovarainvaliokunta nuiji kiinni mietinnön, jolla ETA-alueella toimivien yritysten veronkiertomahdollisuuksia rajoitetaan. Lex Mehiläistä vaadittiin jo vuosi sitten, kun paljastui vanhan kunniallisen lääkäriyhtiön keplottelevan suomalaisten verorahoja ulkomaalaisille sisarfirmoilleen.

Valtiovarainministeri **Jutta Urpilainen** (sd.) teki varmasti parhaansa mutta ei vielä aivan onnistunut. Keskustan Tiilikainen riekkuu asiaan kuuluvasti. Hallitus nimittäin joutui nolosti viime hetkillä poistamaan kymmeniä miljoonia budjettiesityksen tulopuolelta, kun veronkiertolaki siirtyy vuoteen 2014.

Valiokunta liitti paperinsa loppuun lohduttavia lausumia. Ehkä VM:n virkamiehet ensi syksynä taipuvat.

PEKKA ALAROTU

VIIKON VÄRSSY

Taviokuurna
kymmenen vuotta poissa
iloisesti yllätät
ugrimetsän syväkäs
pihlajia valaiset

JUHA AALTOILA

jatkoa edelliseltä sivulta

KARI SALONEN

Eikka Kosonen on katsonut EU:ta niin isänmaan kuin komission näkökulmasta. Hän ymmärtää suomalaisten EU-kriittisyyden mutta näkee silti unionissa enemmän hyötyä kuin pahaa.

Sisämarkkinat ovat valmentaneet pärjäämään kotona ja maailmalla

EU:n sisämarkkinat ovat parantaneet eurooppalaisten yritysten kilpailukykyä viennissä unionin ulkopuolelle. Kykyä koetellaan myös tuontia vastaan, tuumii ulkoasiainneuvos Eikka Kosonen.

Globalisaatio, tai maapalloistuminen kuten pitkän linjan Eurooppa-virkamies **Eikka Kosonen** termin suomentaa, on tuonut maailman jokaisen suomalaisen arkeen. Se näkyy myös yritysten välisen kilpailun jatkuvana koventumisena. Kilpailukyky ratkaisee.

Unionin sisämarkkinat ovat 20 vuodessa laajentuneet kattamaan 27 jäsenmaata ja yli 500 miljoonaa kansalaista. Niiden hyödyntäminen korostuu Kososen mukaan nyt talouskriisin keskellä ja pidemmällä jänteellä pärjäämisessä kansainvälisessä kisassa.

20-vuotias muttei valmis

Vapaa tavaroiden, työvoiman, pääomien ja palveluiden liikkuvuus EU-maiden kesken astui lainsäädäntönä voimaan vuonna 1992. Sisämarkkinat ovat tehostaneet talouden toimintaa, hinnat ovat alentuneet ja kuluttajat ovat saaneet nauttia laajemmista valikoimista.

Euron myötä valuutanvaihdon riesa ja hintojen vertailtavuus on myös helpottunut, Kosonen lisää.

Hän nostaa ehdottoman myönteisiin puoliin myös vapaan työvoiman ja opiskelijoiden liikkuvuuden, jota ovat hyödyntäneet sadattuhannet ihmiset.

Toki parannettavaa olisi, paljonkin.

Kososen kommenttien välistä voi lukea, että häntä huolettaa paikalleen jäämisen ja siilipuolustuksen henki, jonka velkakriisin hoitaminen on nostanut pintaan.

"Muutokset ovat aina jollekulle hankalia. Jos aiotaan selvitä, niitä on vain tehtävä", hän sanoo.

Osaamisesta kaikki lähtee

Esityksiä sisämarkkinoiden kehittämiseksi ei puutu. Kaksi mittavaa aloitepakettia on jäsenvaltioiden ja Euroopan parlamentin käsittelyssä.

Niissä, kuten kilpailukyvyn yhteydessä aina muutenkin, mainitaan innovaatiot ja osaaminen. Innovaatioista tulee herkästi se olo, että vanhat tuotannonalat joutaisivat jotenkin häipymään uuden ja ihmeellisen tieltä.

Eikka Kosonen kuitenkin tähdentää, että esimerkiksi puunjalostus- ja paperiteollisuudessa kehitetään koko ajan tuotantoa ja toimintamenetelmiä. Samoin korkeatasoinen työvoima ja ihmisten osaamisen jatkuva parantuminen auttavat vastaamaan kilpailuun.

Selkeä muutoksen paikka on tuotannon ja palveluiden sähköistämisessä, niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla.

"Digitaaliset sisämarkkinat, jossa on hyvät tietoliikenneyhteydet, kehittyneet tietojärjestelmät ja avoimet palvelut, vähentävät byrokratiaa ja nopeuttavat asioiden hoitamista kohtuullisin panostuksin. Se on hyvä esimerkki miten vaalia eurooppalaista kilpailukykyä."

Suomen vienti ja tuonti 1970–2011

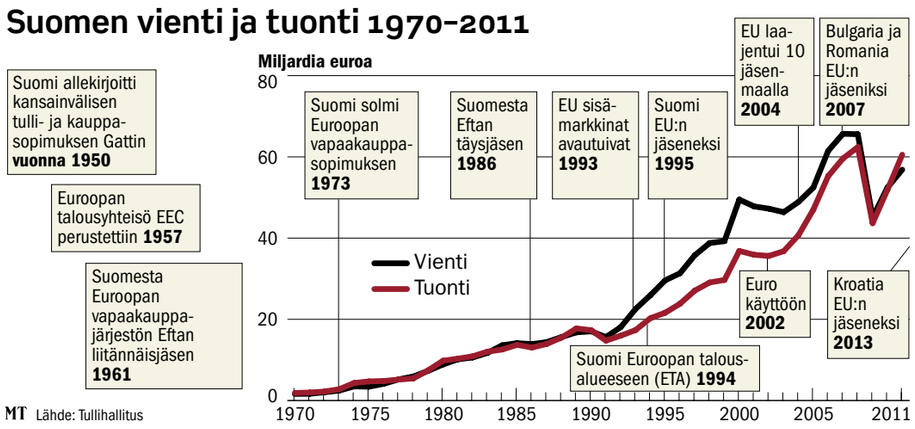

Pienen on varauduttava

"Suomessa on jo vuosikymmenet sitten ymmärretty, että pärjätäkseen pienen on hoidettava asemansa päämarkkinoilla", sanoo Kosonen, joka on tarkastellut Euroopan integraatiota työuransa alusta asti.

"Aina on ollut tarvetta huolehtia siitä, että Suomi on ollut mukana kehityksessä eivätkä kilpailijat pääse niskan päälle."

Niin kuin sivun alalaidan grafiikka kertoo tie länteen alkoi avautua kansainvälisen tulli- ja kauppasopimuksen Gattin allekirjoittamisesta vuonna 1950. Samaan aikaan turvattiin taloudelliset edut myös itään Neuvostoliiton ja sen etupiirissä olleiden Itä-Euroopan maiden kanssa.

Historian valossa on ymmärrettävää, että EU:ssakin Suomi on toiminut aktiivisesti juuri sisämarkkinoiden toimivuuden edistäjänä. Usein näissä asioissa on oltu samoilla linjoilla komission kanssa.

Kosonen palasi vastikään ulkoministeriöön johdettuaan komission Suomen edustustoa neljä vuotta. Hän pitää ensisijaisena sitä, että jatkossakin ollaan yhtä aktiivisia eikä jäädä nurkkaan nurisemaan.

"Oman kokemuksen perusteella voin sanoa, että kyllä Suomella on mahdollisuus vaikuttaa unionin päätöksenteon joka vaiheessa. Pitää vain olla tuloshakuinen."

"Ja jos systeemissä on virheitä, niin sitten niitä pitää parantaa", hän muistuttaa.

EU:lla on myös parempi puoli

Suomalaiset ovat vuodesta toiseen unionin kansoista kriittisimpiä unionia kohtaan. Kosonen näkee sen johtuvan ennen kaikkea kahdesta asiasta.

"Suomi joutuu maksamaan unionin yhteiseen budjettiin enemmän kuin sieltä saa. Toiseksi ei uskota, että kaikki sitoutuvat yhteisiin pelisääntöihin niin kuin Suomi on tehnyt. Varsinkin kun hyvin hoitaneet joutuvat maksumiehiksi toisten laiminlyönneille, kuten nyt talouskriisissä."

Tässä mielessä kriittisyys on hänen mielestään täysin oikeutettua. Sen vuoksi hänestä on paikallaan, että pelisääntöjä ollaan nyt selkiyttämässä.

Eikka Kosonen arvelee, että kriittisyydestä huolimatta aika harva suomalainen olisi valmis sanomaan, että EU:sta pitää lähteä. Unioni sopivana viiteryhmänä ja markkinoiden käytännön vaikutukset painavat sittenkin kansalaisten elämässä enemmän kuin sen hintalappu ja päätöksenteon jäykkyys.

"EU on iso markkinavoima ja maailmanlaajuisesti painava tekijä. Sen kehittäminen ja siinä mukana oleminen on mielestäni meille suomalaisillekin hyväksi."

KAIJALEENA RUNSTEN

Bruttokansantuote* 1980–2011

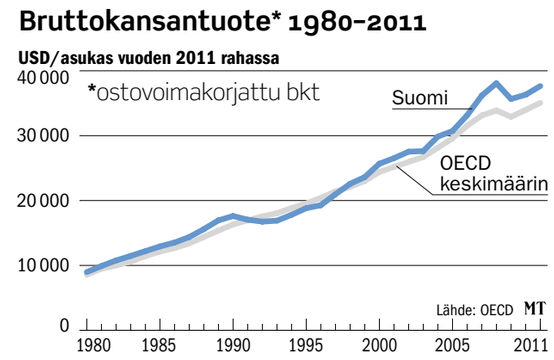

Suomen ulkomaankauppa on suurin piirtein kuusin- ja bruttokansantuote nelinkertaistunut 1980-luvun alun jälkeen.

KUKA?

Euroopan tuntija

Eikka Kosonen on suomalaisittain katsoen pitkän linjan Eurooppa-virkamies, jolla on näkemystä Suomesta myös EU:n puolelta pöytää.

Nykyisessä työssään ulkoministeriön ulkoasiainneuvoksena hän seuraa EU:ta ja globalisaation vaikutuksia.

EU-komission Suomen edustuston päällikkönä Kosonen toimi vuodesta 2008 syyskuuhun asti. Sitä ennen hän johti Suomen pysyvää edustustoa Brysselissä.

Ura ulkoasiainhallinnossa alkoi vuonna 1973.

Kokkolassa syntynyt Eikka Kosonen on naimisissa musiikinopettaja Raija Kososen kanssa.

Pariskunnalla on kolme aikuista lasta ja kaksi lastenlasta.

Kuluttajat ratkaisevat ruuantuotannon kohtalon

Moni viljelijä kokee, että sisämarkkinoiden kuluttajille suomat hyödyt on ruokakaupassa otettu heidän selkänahastaan. Kovan kilpailun ja tiukan EU-byrokratian välissä ei ole liialti liikkumatilaa.

Eikka Kosonen kuitenkin uskoo, että kuluttajat ovat heräämässä arvostamaan laatua. Lähiruoka-ajattelun suosio on tästä selvä osoitus.

"Kuluttajathan tämän lopulta ratkaisevat. Ihmiset haluavat nähdä ja tietää, miten ruoka on tuotettu. Halutaan ihan konkreettisesti tukea lähellä tuotettua", hän tuumii.

Hän huomauttaa, että komissio on useaan otteeseen kiinnittänyt huomiota vähittäiskaupan keskittyneisyyteen Suomessa.

Laatuun pohjautuvan kysynnän lisääntyminen ja ruokakaupan toivottu monipuolistuminen saattavat tuoda uusia mahdollisuuksia, hän arvelee.

Niukkuutta jaossa

Yhteinen maatalouspolitiikka tarjoaa edelleen suomalaisille kulmakiven harjoittaa maataloutta kaikkialla unionin alueella. Myös Suomen erityistarpeet ovat erittäin hyvin kaikkien tiedossa, Kosonen muistuttaa.

Hän on seurannut EU:n budjettikehyksiä ja Suomen maataloutta koskevia sopimuskierroksia liittymissopimuksesta asti.

"Ei mattoa vedetä maataloustuelta yhtäkkiä pois. Mutta kyllä hallitun muutoksen teko on vaikeaa", hän sanoo.

"Se on niukkuuden jakamista varsinkin nyt, kun talous on tiukalla kaikkialla. Kun yhteinen budjetti ei saisi kasvaa, Suomen neuvottelijoilla tulee olemaan kova työ sovittaa yhteen tiukka raami ja kansalliset erityistarpeet."

KAIJALEENA RUNSTEN